

Sp. zn. 26/2016/NZ/KH
Datum 8. prosince 2016

Vážená paní
plk. JUDr. Helena Pšeničková
vedoucí územního odboru Litoměřice
Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje
Eliášova 7
412 48 Litoměřice

Vážená paní vedoucí,

dne 9. září 2016 proběhla ve smyslu ustanovení § 1 odst. 3 a odst. 4 písm. b) ve spojení s ustanovením § 21a a 15 zákona 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, neohlášená systematická návštěva policejních cel zřízených při Územním odboru PČR Litoměřice, Eliášova 7, 412 48 Litoměřice. Informuji Vás o svých závěrech, ke kterým jsem dospěla na základě provedeného šetření.

Návštěvu provedly zaměstnankyně Kanceláře veřejného ochránce práv Mgr. et Mgr. Romana Jakešová, Mgr. Nikola Marečková a Mgr. Katarína Haukvitzová (dále také „zaměstnankyně Kanceláře“), které hovořily s Vámi a dvěma policisty vykonávajícími službu dozorčího. Odpovědi oslovených policistů se poměrně lišily, proto bych na úvod ráda uvedla, že na konkrétní pochybení upozorňuji i v těch případech, kdy vycházím jen z výpovědi jednoho z policistů. Současně upozorňuji, že v textu budu používat i v tomto případě množné číslo, abych chránila zdroj těchto informací. Zaměstnankyně Kanceláře se dále podrobně seznámily s příslušnou spisovou dokumentací a služebními pomůckami. Ze strany policie jim byla poskytnuta veškerá součinnost, za což Vám děkuji.

Dovoluji si Vás nyní seznámit se svými zjištěními, závěry a doporučeními (nadpis shrnuje doporučení).

- (1) **Umístěné osobě musí být do cely vydán formulář poučení o jejich právech a povinnostech. Osoba má právo ponechat si poučení u sebe po celou dobu omezení osobní svobody.**

Podle sdělení policistů se osobám umístěným v cele nevydává formulář poučení. Taková praxe odporuje čl. 15 odst. 1 závazného pokynu policejního prezidenta č. 159/2009 (dále jen „ZPPP“) a osobám umístěným v cele znemožňuje realizovat jejich práva. Doporučuji proto vydávat formulář poučení osobám umístěným do cely.

- (2) **Při přebírání osoby do cely poučí dozorčí služba, jiný určený policista nebo policista určený k zabezpečení výkonu ostrahy cely osobu omezenou na svobodě o právních důvodech provedení úkonu a o jejich právech a povinnostech.¹**

Policisté uvedli, že poučení osoby umístěvané do cely se provádí na obvodním oddělení, které osobu do cely dodává. Dozorčí služba tedy poučení neprovádí vůbec, anebo jen ve zkrácené podobě. Tento postup odporuje čl. 13 odst. 5 ZPPP. Doporučuji, aby poučení

1 čl. 13 odst. 5 závazného pokynu policejního prezidenta č. 159/2009

osoby, která je přebírána do cely, zajišťoval dozorčí policista nebo jiný policista určený k zabezpečení ostrahy cely.

(3) Pro poučení cizích státních příslušníků se používají předem připravené jazykové verze poučení dostupné v informačním systému.

Dle sdělení policistů je cizincům předkládáno poučení v jejich rodném jazyce, pokud je mají na oddělení k dispozici. Jinak je cizincům předkládáno poučení v jazyce, kterému alespoň trochu rozumějí, případně je přivolán tlumočník. Jazykové verze poučení lze čerpat z informačního systému. Doporučuji proto zajišťovat jazykové verze poučení z informačního systému.

(4) Osobní prohlídky musejí být prováděny tak, aby nepředstavovaly nepřiměřený zásah do soukromí prohlížené osoby. K tomu je potřeba zajistit i vhodné prostory.

Osobní prohlídky před umístěním osoby na celu probíhají celkem dvě. Důvodem je, že vícehodinové cely se nacházejí na adrese Eliášova 13, Litoměřice, a obvodní oddělení, které správu cel zajišťuje, se nachází na adrese Stránského 811/1, Litoměřice. Na adrese obvodního oddělení probíhá příjem osoby včetně jejího poučení. První prohlídka je tak provedena již na obvodním oddělení. Druhá je provedena bezprostředně před umístěním osoby na celu. Druhá prohlídka probíhá v předsíni, ze které vede čtvero dveří do dalších prostor. Dveře se při prohlídce uzavřou, kamera prostor nesnímá. Prohlídku osoby provádějí dva dozorčí, přičemž prohlídce přihlížejí další dva policisté, kteří osobu přivezli z obvodního oddělení. Důvodem je zajištění bezpečí v prostoru, kde osobní prohlídka osoby umístované na celu probíhá.

Mám za to, že prostor není vhodný pro osobní prohlídku před umístěním osoby do cely. Z předsíně vede čtvero dveří, prostor působí stísněně při větším počtu lidí, osoba si nemá kam odložit své osobní věci, a pokud se musí vyzout, stojí na studené betonové podlaze. Nevyžadují-li to individuální okolnosti případu, považuji účast čtyř policistů při prohlídce za nepřiměřený zásah do soukromí osoby umístované do cely. Bezpečnost lze obecně zvýšit již navrženým přesunem osobních prohlídek do vhodnějších prostor oddělení. Doporučuji nastavit způsob provádění osobních prohlídek tak, aby do soukromí osoby nebylo zasaženo nad míru nezbytně nutnou. V opačném případě pak dochází ke zbytečnému prohlubování pocitu studu.

(5) Prohlídku osoby musí vždy provádět osoba stejného pohlaví.

Zaměstnankyně Kanceláře zjistily, že pokud je prohlížena žena, osobní prohlídku provádí žena, další přítomní policisté však bývají i muži (jak jsem uvedla výše, celkem jsou osobní prohlídky přítomni 4 policisté). Prohlídky je nutné sladit s ustanovením § 29 a § 111 zákona č. 273/2008 Sb., zákona o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Prohlídkou se rozumí „prohlídka fyzické osoby prováděná 1. s využitím přímých fyzických kontaktů nebo přímého pozorování odhaleného těla této osoby včetně prohlídky oděvních svršků osoby a věcí, které má tato osoba u sebe v době prohlídky, 2. osobou stejného pohlaví“. V případě, že se osoba umístovaná do cely musí, byť částečně, odhalit, není přípustné, aby její osobní prohlídky přihlížely osoby opačného pohlaví. Doporučuji proto neprodleně upustit od praxe, kdy je osobní prohlídce přítomna osoba opačného pohlaví, než je osoba umístovaná do cely.

- (6) **Osoba umístěná v cele má právo sepsat návrhy, podněty a stížnosti sama za dohledu policisty v místnosti pro provádění výsledků nebo v jiných prostorách policie.**

Podle sdělení policistů mohou osoby umístěné v cele využít práva podat podnět, stížnost nebo návrh. Zda bude osoba sepisovat podání sama, nebo prostřednictvím dozorce, záleží na individuálním posouzení nebezpečí sebepoškození. Posouzení provede dozorce. Podání se „zavádějí“ do dokumentace k dalšímu vyřízení.

Článek 15 odst. 4 ZPPP stanoví: „Osoba umístěná v cele má právo podávat návrhy, podněty a stížnosti, které policista zabezpečující výkon ostrahy cely **bezodkladně předá nadřízenému** k dalšímu opatření. ... Má-li osoba umístěná v cele právního zástupce, realizuje své právo podávat návrhy, podněty a stížnosti jeho prostřednictvím. Pokud právního zástupce nemá, sepíše si návrhy, podněty a stížnosti sama – z bezpečnostních důvodů pod dohledem policisty v místnosti pro provádění výsledků nebo v jiných prostorách policie. **Pokud z objektivních důvodů není možno sepsat osobou umístěnou v cele návrh, podnět nebo svoji stížnost, policista zabezpečující výkon ostrahy cely o tom ihned informuje cestou příslušného operačního střediska policie příslušné pracoviště vnitřní kontroly;** policista tohoto pracoviště návrh, podnět nebo stížnost osoby sepíše a osoba umístěná v cele jej podepíše“.

Podle citovaného ustanovení ZPPP se nebezpečí sebepoškození předchází sepisováním podání pod dohledem policisty v místnosti pro provádění výsledků nebo v jiných prostorách policie. Nebezpečí sebepoškození obecně nepředstavuje objektivní důvod, ze kterého osoba umístěná v cele nemůže podání sepsat sama (na rozdíl od zdravotních postižení znemožňujících čtení a psaní, či negramotnosti). Sepsané podání musí policista bezodkladně předat nadřízenému.

Doporučuji seznámit policisty s postupem při sepisování podnětů, návrhů a stížností osobou umístěnou v cele.

- (7) **Osobě omezené na svobodě lze podávat léky pouze na základě lékařského předpisu. Podání léků musí být zaznamenáno v dokumentaci.**

Léky policisté zpravidla podávají na základě lékařského předpisu. U některých léků ale přípustili výjimky a podávají je i bez lékařského předpisu. Podávání léku osobě umístěné v cele upravuje čl. 12 odst. 8 ZPPP. Tento postup doporučuji dodržovat.

- (8) **Osobě umístěné v cele musí být poskytnutá strava hrazena z prostředků policie, pokud osoba nepožádá o její zajištění z vlastních prostředků.**

Zaměstnankyně Kanceláře zjistily, že pokud má osoba umístěná v cele u sebe finanční prostředky, pořizují jí policisté stravu bez dalšího z jejích vlastních prostředků. Při umístění osoby do cely je do dokumentace zapsána výše finančního obnosu, který má osoba u sebe. Strava se hradí z těchto prostředků. Při propuštění je doloženo vyúčtování. Pokyn v tomto smyslu visel i na nástěnce v kanceláři dozorcích.

Takto nastavená praxe odporuje nařízení Ministerstva vnitra č. 51 ze dne 31. října 2013. Konkrétně čl. 2 tohoto nařízení říká, že „osoba omezená na svobodě se může stravovat z vlastních prostředků...“. Vydání stravy pak podrobně rozvádí čl. 19 ZPPP. Ani ten nepředpokládá poskytování stravy na náklady osoby umístěné v cele, pokud nejde o

situaci, kdy si tato osoba sama vyžádá určitou (jinou) stravu. Doporučuji proto upustit od plošného zajišťování stravy z prostředků osob omezených na svobodě.

(9) Pokud osoba odmítne podepsat záznam o tom, že odmítla stravu, musí jí být strava vydána.

Z rozhovorů s policisty vyplynulo, že pokud by osoba odmítla podepsat úřední záznam o tom, že nechce, aby jí byla poskytnuta strava, policisté jí stravu nevydají, resp. stravu ani nezajistí. Tento postup je v rozporu s ustanovením čl. 19 odst. 1 ZPPP, který říká, že pokud nastane tato situace, strava musí být osobě vydána. Doporučuji řídit se právní úpravou vydávání stravy osobě umístěné v cele.

Dále prosím o **doplnění informací ve věci podání léků panu V. Sch.**, který byl umístěn v cele č. 2 pod pořadovým číslem 36, a to od 3. 3. 2016 do 5. 3. 2016 (č. j. cela: KRPU-48267/ČJ-2016-040611). Dle nařízení vyšetřující lékařky mu měly být pravidelně podávány léky, které měl u sebe. O podávání léků nejsou v listinné dokumentaci uvedeny žádné údaje. Žádám Vás o sdělení, zda mu byly léky podány a kde jsou vedeny záznamy o jejich podání.

Vážená paní vedoucí, podle § 21a odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv Vás žádám, abyste se ke shora uvedenému písemně vyjádřila ve lhůtě 30 dnů od doručení tohoto dopisu.²

Ještě jednou Vám děkuji za poskytnutí veškeré součinnosti.

S pozdravem

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

² Uvedené ustanovení stanoví: „Ochránce vyzve zařízení, aby se k jeho zprávě, doporučením nebo návrhům na opatření k nápravě vyjádřilo ve lhůtě stanovené ochráncem. Takto může ochránce vyzvat i zřizovatele zařízení nebo příslušné úřady. Shledá-li ochránce jejich vyjádření dostatečnými, zařízení, popřípadě jeho zřizovatele nebo příslušné úřady o tom vyzoomí. Jinak ochránce po obdržení vyjádření nebo po marném uplynutí lhůty může postupovat obdobně podle § 20 odst. 2.“